

Κριτήρια για τη μελέτη της ελληνικής ποίησης του 21^{ου} αιώνα

Βασίλης Λαμπρόπουλος

Η δυναμική εμφάνιση της νέας ποίησης στα πρώτα είκοσι χρόνια του 20^{ου} αιώνα έχει προκαλέσει μια ευρεία συζήτηση για τη λογοτεχνική υπόσταση και αξία, μια συζήτηση που δεν έχει γίνει στα ποιητικά μας πράγματα από τη δεκαετία του 1960. Πώς ερμηνεύεται η ποίηση, και μάλιστα η πιο καινούργια και ρηξικέλευθη;

Διακρίνουμε τρεις κύριες προσεγγίσεις:

1. Η μεταφυσική κριτική υπερασπίζεται πανανθρώπινες αξίες «του οικουμενικού ανθρώπου» αφού η ποίηση «είναι ουσιαστικά μία, ενιαία και αδιαίρετη» (Γαργαντούδης & Κολοτούρου: *Ανθολογία νέας ελληνικής ποίησης*, 2022, σελ. 26-8).
2. Η φαινομενολογική κριτική εντοπίζει μορφικές ποιότητες στο «τι πετυχαίνουν τα ποιήματα δια των λέξεων· [] πώς επιδρούν πάνω μας τα ποιήματα, χάρη στις λέξεις τους» (Π. Ιωαννίδης: «Ποίηση, κατά της λύπης», *The Books' Journal* 134, Σεπτέμβριος 2022) [και όχι «μόνον δια της λύπης...»].
3. Η πολιτισμική κριτική ανατέμνει δημόσιες λειτουργίες της ποίησης, όπως συνοψίζεται στο πρόσφατο δοκίμιο της καθηγήτριας Βαρβάρας Ρούσσου «Για ποιο πράγμα μιλάμε όταν μιλάμε για σύγχρονη ποίηση και την κριτική (της):» (*Αναγνώστης*, 20 Νοεμβρίου 2022)

Αυτό το αξιόπρεπτο δοκίμιο συνομιλεί με πολλούς τρόπους με τη θεωρία που επεξεργάζομαι εδώ και δέκα σχεδόν χρόνια. Για παράδειγμα, ο τίτλος του ανακαλεί τον τίτλο της εκδήλωσης «Πώς μιλάμε για την καινούργια ελληνική ποίηση» (2017), στην οποία ήμουν ο κύριος ομιλητής, και ο κατάλογος των ποιητικών χαρακτηριστικών ανακαλεί τον αντίστοιχο κατάλογο στο δοκίμιό μου «Αριστερή μελαγχολική ποίηση: Η ελληνική γενιά του 2000» (2015), όπου πολλά χαρακτηριστικά είναι παρόμοια, όπως, μεταξύ άλλων, -

«ριζωματικοί σχηματισμοί» (Λαμπρόπουλος) – «ριζώματα» (Ρούσσου), «ανακύπτουσα ποίηση» (ΒΛ) – «το καινούργιο που αναδύεται» (BP), «πολλά ιδιώματα και υφολογικά επίπεδα» (ΒΛ) - «διάρρηξη λόγιου-λαϊκού» (BP), «αλληλεπίδραση με άλλες τέχνες» (ΒΛ) - «σχέση με τους

τρόπους άλλων τεχνών» (BP), «επιτελεστική ποίηση» (ΒΛ) – «επιτελεστική λογοτεχνία» (BP), «αριστερή μελαγχολία» (ΒΛ) – «κριτική στην αριστερή αποτυχία» (BP), «δραστική ποίηση» (ΒΛ) – «δράση ομάδων που στοχεύουν στην δραστικότητα της ποίησης» (BP).

Παρά τις όποιες μεθοδολογικές μας διαφωνίες, είναι φανερό πως η συνάδελφος κι εγώ ασκούμε την κριτική στο ίδιο θεωρητικό πλαίσιο των πολιτισμικών σπουδών.

Όπως σωστά γράφει η Ρούσου, αυτά τα γνωρίσματα της σύγχρονης ποίησης αποτελούν «ταυτόχρονα κριτήρια θεώρησής της». Και πρέπει να τονιστεί πως αυτά τα κριτήρια θεώρησης της νέας ποίησης εδράζονται σε μια συγκροτημένη βιβλιογραφία, επίσης του 21^{ου} αιώνα, η οποία έχει ως σημεία αναφοράς μείζονες στοχαστές όπως ο Φουκώ, ο Ντελέζ, η Μπάτλερ και η Σπίβακ.

Βλέπουμε πως η λογοτεχνική κριτική που αναλύει την ποίηση ως πολιτιστικό φαινόμενο έχει διατυπώσει προ πολλού τις αρχές και τα κριτήριά της, και έχει συγκροτήσει τη σύγχρονη παγκόσμια βιβλιογραφία με την οποία συνομιλεί. Θα είναι λοιπόν χρήσιμο αν όσοι ασκούν μεταφυσική κριτική (ιδεών), φαινομενολογική κριτική (λέξεων) ή άλλου είδους κριτική προσκομίσουν κι αυτοί τα κριτήρια και τη βιβλιογραφία τους ώστε να αντιληφθούμε την ερμηνευτική προσέγγιση καθενός. Η πρόσφατη κριτική πρόκληση των Αλέκου Λούντζη και Παναγιώτη Ελ Γκεντί «Ψυχρή ειρήνη» (Χάρτης 47, Νοέμβριος 2022) παραμένει ανοιχτή και δίνει μια θαυμάσια ευκαιρία για τέτοιες τοποθετήσεις.

Αναγνώστης, 11/22/22